

KOROŠKI SLOVENEK

Naroča se pod naslovom: „**KOROŠKI SLOVENEK**“.
Klagenfurt, Viktringer-Ring 26

Rokopisi se naj pošiljajo na naslov:
Koroški Slovenec, uredništvo, Klagenfurt, Viktringerring 26

**List za politiko,
gospodarstvo in prosveto**

Izhaja vsako sredo. Posamezna šte. 10 Rpt

Stane četrtletno: RM 1.—; celoletno: RM 4.—
Za Jugoslavijo
četrtletno: Din. 25.—; celoletno: Din. 100.—

Slovenski narodni obraz.

Stara je zgodba o učencih različne narodnosti katerim je njihov učitelj prinesel sliko s slonom ter jim naročil, naj pišejo svojo nalogo o slonu vsak po svojem okusu. Anglež je opisal pomen trgovine s slonovino za britanski imperij, Amerikanec je raziskaval svetovno trgovino s slonovino, Francoz orisal vplive slonove domovine na francosko umetnost, Nemec opisal slona z naravoslovnega, gospodarskega in še drugega vidika, Poljak pa je dal svoji nalogi naslov: Slon in slava Poljske. — Ta zgodba nam pove, da je svet že zdavnaj preko naziranja, da se ljudstva delijo v narode po govorici. V najnovejši dobi govorimo celo o narodni duši in mislimo pri tem, da je vsakemu narodu lastno posebno čustvovanje in mišljenje in da je torej treba iskati sledove narodnosti v globinah notranjega življenja.

Naš narodni slovenski značaj! Kateri so njegovi kovači? Kot človeku so nedvomno tudi narodu takorekoč v zibel položene mnoge osnove njegove osebnosti. Na narod vpliva nadalje okolica, v kateri živi in si služi vsakdanji kruh. Že v uvodnih pred mesecem smo nakazali, kako se v našem narodnem značaju odražajo naša zemlja in še vplivi Cerkvetega veličastnega kraljestva duha in duše. Svoje posebnosti pa se narod nedvomno zave do dobra šele, v sožitju z drugimi narodi. Ne more biti zgolj slučaj, da je sledilo slovensko narodno prebujenje nemškemu nacionalnemu prepovedu še v istem stoletju. Duh in misel ne poznata državnih in zemljepisnih meja, vzporedno z razvojem enega naroda sledi razvoj drugega, četudi iz drugačnih osnov in v drugačni smeri.

V narodnem socializmu zremo nemštvo, nemško čustvovanje in mišljenje, nemški pogled na svet in življenje, v njem gledamo nemški svetovni nazor. Povsem naravno je, da so ob njem tudi obrisi slovenskega naroda vidnejši in izrazitejši. Pretesno je kulturno in gospodarsko ter politično sožitje z narodom-sosedom, da bi zamoglo ostati brez posledic.

Kakšen je slovenski človek, čigar podoba kleše sožitje z narodnim socializmom? Najprej to: zdi se nam slovenski človek samozavestnejši in bolj borben, četudi je komaj leto dni v šoli narodnega socializma. Premnog izmed nas šele danes doobra umeva kulturno dobrino narodnosti, mnogim se danes zdi njihovo slovenstvo otipljivejše in nazornejše. Vsi pa se učimo narodne bojevitosti in požrtvovalnosti, četudi marsikom v spotiko.

Tole doživljamo koroški Slovenci dan za dnem, četudi dostikrat ne znamo odeti v besede: Naše vsakdanje in občestveno življenje bi bilo kljub vsestranski brigi za tuzemski blagor nekam prazno in nevredno življenje. Slovenski človek rabi vere in enostranstva, slovenski narod rabi iskrene krščanske vere! Kam naj bi šla človek in narod na meji 80 milijonskega naroda-soseda z materializmom? Kje naj bi sicer črpala svoj idealizem, da bi se videla nebo in zvede? V čemer so nas vzgajala desetletja pred nami, postaja danes naša izpoved: slepi bi bili v sovraštvu do naroda-soseda. Vsi narodi so nam bratje ene velike družine! Slovenskemu delavcu, službečemu vsakdanji kruh s pridno roko ali razzodno glavo, usiljuje sleherni dan nove dokaze, kako silno so njegova družina, njegova vas in njegov narod povezani po sorodni krvi, po nraavnih vezeh in božjem nauku. Slovenski človek se vedno bolj zaveda, da mora ohraniti družin-

ske in narodno čistokrvnost in da mora hkrati skrbno čuvati kulturno dostojanstvo svoje družine in naroda. Pred vsakoogar izmed nas stopajo danes velika, največja vprašanja in vsak si išče nanje odgovor iz svoje duševnosti in narodnosti. **Tako je naša doba za Slovence visoka šola k značaju in osebnosti.** Nihče si ji ne more odtegniti, ponajveč mora dozorevati vsak sam v zatišju in samoti.

So seveda tudi ljudje, ki ob velikem dogajanju nič ali le malo mislijo. So drugi, ki bi nemški narodni socializem kot novo miselnost in duševnost radi presadili na slovenski vrt. Ironija je, da se uprav ti bahajo s svojim poznanjem narodnega socializma, a ga s svojim delom dosledno kršijo in ubijajo. V očitnem protislovju z vrhovnim narodno-socialističnim načelom o čistokrvnosti nordijsko-germanskega plemena ustvarjajo kulturne in telesne bastarde. Nemara napoči prej ali

slej dan, ko bodo slovensko govoreči narodni socialisti grozeče svarilo, kakšen po izvajah Adolfa Hitlerja narodni socialist nikdar ne sme postati, ker je čistoča plemena resnična in prva potreba nemštva.

Ti bežni utisi že povedo, kako se po nemškem nacionalnem prebujanju vsaj nekoliko mislečemu slovenskemu človeku odpira in razgrinja misterij narodnosti v vsej svoji krasoti in globini. **Ob vseh sencah okoli nas ni nas strah pred bodočnostjo. Naša materina govornica pridobiva na ugledu, četudi ne v šolah, kjer je popolnoma izrinjena, pa v naši družini in vasi. Narod-sosed nas uči odločnosti in močatosti, teh nujnih predpogojev narodne borbenosti in iskrenosti.** Pozni kulturni zgodovinar koroških Slovencev bo navajal, kako se je slovenski narodni obraz ob sožitju s sosedom klesal in — izklesal.

Nadaljno zblíževanje med Jugoslavijo in Italijo.

Jugoslavija se nahaja zbog svojega gospodarskega ustroja in zemljepisne lege v upravzavidljivem položaju. Med redkimi državami je, ki zamorejo izvažati znaten presežek agrarnih pridelkov in industrijskih surovin. Po svoji legi tvori nekaj prag med Balkanom in jugovzhodno Evropo. Obe ugodnosti je politika dr. Stojadinovičeva spretno izrabila in državi priborila izreden ugled v mednarodnem življenju. Jugoslavija je postala čislana meddržavna pogodbenica.

Minuli teden je Jugoslavijo posetila italijanski zunanji minister grof Ciano. Na obmejnem Rakeku ga je sprejel ban dravske banovine dr. Natlačen, na državnem posestvu v Belju pa dr. Stojadinovič s spremstvom. Domače ljudstvo je zastopnika Italije prisrčno pozdravilo, mu po stari šegi ponudilo kruha in soli, dekle pa mu je pripelo prekrasno vezano naramnico z jugoslovansko trobojnico. Med lovom sta se državnik mnogo razgovarjala. O razgovorih pravi uradno poročilo, da so bili odkriti, da sta državnik ugotovila ugodne sado ve lani sklenjene jugoslovansko-

italijanske pogodbe in izjavljata se za še ožje sodelovanje svojih držav in predvsem za poglobitev gospodarskih stikov. — O sestanku povedo več italijanski listi, ki napovedujejo, da bosta Jugoslavija in Italija prej ali slej sklenili prijateljsko pogodbo o nenapadanju, na posredovanje Italije se bodo ublažili odnošaji Jugoslavije z Madžari in odnošaji Italije z Rumunijo. — Medtem je Italija dovolila po pisanju nemških listov Jugoslaviji posojilo 5 milijonov lir za dobavo italijanskih industrijskih izdelkov, njena industrija pa se živo zanima za jugoslovanska javna dela in za izgradnjo jugoslovanskih tovarn. V kratkem bosta v Jugoslaviji osnovani tovarna za umetni bombaž in tovarna avtomobilov.

Manj se je izvedelo o razgovorih, tičočih se Sredozemlja, italijansko-francoskega spora in Španije. A že predstoječe potovanje grofa Ciana v Varšavo dokazuje, da je italijanska diplomacija s polno paro na delu, da si za prihajajočo odločitev v Španiji in razrešitev v Sredozemlju prihrani čim največ udarne sile in mednarodnega vpliva.

Pred- in povojaška vzgoja v SA.

Kancler je odredil, da mora vsak nemški mož od svojega 16. leta pripadati organizaciji SA (Sturmabteilungen — nar.-soc. čete). Članstvo se z vojaško službo prekine in po odsluženju vojaščini spet nadaljuje. Izvršilne odredbe izda štabni vodja SA-čet sporazumno s poveljstvom vojaščine.

Z novo odredbo je upostavljeno najožje sodelovanje med vojsko in SA-organizacijo. V slednji bodo ustvarjeni posebni odseki (jezdarski, poročevalski, pionirski, sanitetni i. dr.), v katerih se bodo člani vojaško vežbali za službo v redni vojski.

Franco pred Barcelono.

Nacionalni obroč okrog glavnega katalonskega mesta Barcelone se vedno bolj oži. S treh strani napadajo nacionalne čete, pri tem jim dela težave predvsem hribovito ozemlje. Republikanci so sprejeli v vojsko vse, kar more nositi orožje, okoli mesta kopljejo globoke jarke in postavljajo betonske ovire. Pri tej obrambi se tolažijo z uspešno obrambo Madrida, ki je že dve leti bojna črta, a se Francu še vedno ni posrečilo, da bi ga zasedel. Zlati zaklad barcelonske državne banke se že nahaja v Parizu. Nad mestom se večkrat pojavijo nacionalna letala in pozivajo vojake in civilno ljudstvo h predaji.

Jugoslavija in hrvaško vprašanje. Ob otvoritvi nove narodne skupščine je imel vladni predsednik dr. Stojadinovič velik govor o predstoječih nalo-postopoma odslavlja.

gah in je glede Hrvatov napovedal to: „Naša želja je, da tudi tisti Hrvat, ki je glasoval za dr. Mačka, vzljubi veliko in lepo Jugoslavijo kot svojo in našo skupno domovino. Mi želimo ureditev vseh naših notranjih vprašanj in z njimi se bomo tudi bavili. Toda vse to se mora izvesti pod določenimi pogoji: Hrvaško vprašanje se more rešiti samo v okvirju nedeljive Jugoslavije pod krono dinastije Karadžordževićev...“ — Medtem se je sestel senat in izvolil za svojega predsednika odstopivšega notranjega ministra dr. Korošca.

Trgovska pogajanja med Poljsko in Rusijo so se minuli teden pričela. Državi nameravata medsebojne trgovske vezi še utrditi s povečanjem medsebojnega uvoza, z olajšanjem plačilnih pogojev in uvedbo klavzule o največjih ugodnostih, kar se pravi, da je ena in druga država deležna vseh ugodnosti, ki jih ena pogodbenic dovoli tretji državi. Rusija bo dobavljala iz Poljske še enkrat toliko kovinskih in tekstilnih izdelkov, Poljaki pa bodo dobivali industrijske surovine.

Italija je razveljavila zakone z židi. Italijanska vlada je začela izvajati plemenski zakon od 4. decembra m. l. Odredila je, da so vsi zakoni, sklenjeni med Italijani in drugoplemenskimi (židi), razveljavljeni, četudi so bile osebe poročene po katoliškem obredu. Nadalje je odrejeno, da morajo biti vse uradne listine židovskih državljanov opremljene s pripombo o židovski pripadnosti, arijskim dekletom so prepovedane službe v židovskih družinah, židovski nastavljenici pa se

Končno se je vendar le našla država, ki bo sprejela židovske begunce in sicer je to republika San Domingo na otoku Haiti. Dovolila je vpotovanje 100.000 židov, ki jih bo naselila na neobdelani zemlji, katero bodo lahko spremenili v rodoviten kraj in tamkaj ustanovili svoja industrijska podjetja. Židje bodo imeli v državi samoupravo in bo poskrbljeno za to, da ne bo trpelo pod njimi že obstoječe gospodarstvo.

Azijski spor se zapleta. Amerika in Anglija sta sporočili Japoncem, da v Vzhodni Aziji ne bosta priznali nikakih japonskih osvojitvev. Med Japonci je sledilo ogorčenje in silna nevolja. V člankih pišejo, da bodo ameriško brodovje uničili, čim se pojavi v Tihem oceanu in posreduje v prilog Kitajcev. Uradnega odgovora na ameriški in angleški protest japonska vlada še ni dala. Iz Kitajske poročajo, da šteje Čangkajšekova vojska dobrih 2 in pol milijona mož in je zato tuja pomoč nepotrebna. Kitajci menijo, da si bodo izvojevali zmago sami, ker so Japoncem tudi v tehničnem pogledu vedno bolj kos.

Dvoboj med Rooseveltom in očetom Coughlinom vzbuja interes vse Evrope. Roosevelt nastopa proti avtoritarnim državam in jih dolži zavojvalnih skomin, po radiu pa govori popularni ameriški duhovnik oče Coughlin, ki venomer opozarja na notranjo komunistično nevarnost. Za Rooseveltom stoji 5 milijonov ameriških židov, ki so v New Yorku in še drugih mestih Amerike v najboljših postojankah in bi Ameriko radi pritegnili v akcijo proti antisemitizmu. A tudi v Ameriki se že čutijo pričetki protizidovskega gibanja, katerih nositelji so krogi mladih ameriških izobražencev.

To in ono. Za novega prezidenta državne banke v Berlinu je imenovan gospodarski minister Funk, dosedanjemu prezidentu dr. Schachtu pa bo poverjeno drugo področje. — Inozemski listi napovedujejo za 30. januarja državni zbor v Berlinu, na katerem bo govoril kancler Adolf Hitler. — Na Poljsko odideta v kratkem ministra Göring in Ribbentrop. — V Angliji je bilo izvršenih več bombnih napadov, ki so izzvali velik nemir. Sumijo, da so metali bombe irski revolucionarji. — Veliko zanimanje vzbuja potovanje čehoslovaškega zunanjega ministra Chvalkovskega v Berlin. — V naši državi je zaposlenih nad milijon delavcev tujih državljanov. Večinoma delajo na kmetih. — V Beogradu bo v februarju sestanek balkanskih zunanjih ministrov. — Slovaški narodni zbor je imel 18. t. m. prvo sejo. Volil je štiri strokovne odbore in potrdil uradujočo slovaško vlado z dr. Tisom na čelu. — Začeli so z gradnjo velike avto-ceste iz Breslave preko Čehoslovaške na Dunaj. — Francoska vlada je zvišala uradniške in častniške plače. — Gozdni požari v Avstraliji, o katerih smo na kratko poročali v zadnji številki, so povzročili 2 milijonov funtov šterlingov škode (približno 600 milijonov mark). — Francosko vojno brodovje je odplovalo v severno Afriko, da prepreči morebitne zapletljaje. — Japonci so izgubili doslej v vojni s Kitajci 700.000 vojakov, sestreljenih je bilo 640 letal, potopljenih 580 ladij, uničenih 220 topov, 664 možnarjev in 41.600 strojníc.

Podlistek

Svetozár Hurban Vajanský: Fran Albrecht:
Leteče sence.

Povest iz življenja slovaškega ljudstva.
(3. nadaljevanje.)

Ana je zgrabila za rob svojega predpasnika, zaplakala vanj in bila že čez mesec dni gospa in dve leti nato vdova Cerovska. In tako je bila pot prosta tudi za Marijo in Jablonskega. Hja, principi so principi! Stari je kmalu nato umrl, zapustivši edinega sina Kazimirja, tako imenovanega zato, ker je starec odvajal svoj rod s Poljskega, dasi leži Podolje na Slovaškem. Varuh je poslal Kazimirja v šole, ne da bi ga nadzoroval ali se še kaj brigal zanj. Fant se je potikal od gimnazije do gimnazije — in ko se je preril do osmega razreda, je poznal malone tretjino mest, v katerih so se nahajale gimnazije.

V Pešti se je vpisal na univerzo ter bil potem brez izpitov nastavljen v komitačnem uradu v mestu. Fantu, ki mu je bil prirojen čut časti, se je zagabila komitačna služba, umaknil se je v svoje Podolje in ko je nekje srečal Elizabeto Krasinsko, siroto po obubožanem plemiču — se je zagledal v njene velike oči in si jo vzela za ženo. Lahkoživi, vihravega življenja vajeni Kazimir pa se je kmalu naveličal tihega življenja in krasne žene. Podolje je zašumelo v gostijah, z lovi, razuzdanostmi, kakršnih še ni bilo. Postopači cele

Usoda raznarodovanih kmetov.

Severna Prusija je bila pred stoletji gosto poseljena s slovanskimi kmeti. Zajela pa sta slovanske kmete nemška organizacija in kultura, začeli so opuščati svojo materno besedo, z njo izgubljali svoj narodni značaj in se privajali nemškim navadam. Postali so ljudstvo z nemško govornico. Nemci so ponemčene kmete gledali s simpatijo in jih smatrali za veliko pridobitev. Kmalu pa se je izkazalo, da so se z raznarodovanimi kmeti močno uračunili.

Raznarodovani kmetje so postali navadni špekulanti. Z materno govornico so odložili ljubezen do grude in voljo do vztrajnega dela. Z gruntom so začeli ravnati kot z navadnim blagom, postali so v najboljšem slučaju prekupčevalci, ponajveč pa so se udinili v tovarnah in predmestjih. Družinsko življenje ponemčenih kmetov se je krhalo, vaška sosesčina drobila, nekoč ponosni slovanski rod je bil ponižan v manjvredno brezimno in brezkulturno maso.

Slabe izkušnje s ponemčenimi kmeti so Pruse kmalu izučile. Ponemčevanju je sledilo roko v roki poseljevanje severne Prusije s pristnimi nemškimi kmeti. Že pred dobrim 60letjem je pruski deželni zbor izglasoval poseben zakon za takozvano kolonizacijo severnih predelov. Odsluženi vojaki in kmečki sinovi so dobili od države odkazan grunt in pripravljeno vse potrebno za delo in življenje, za kar so državi odplačevali redne letne obroke. Zato je danes v severni Prusiji mnogo kod tako, da so kmečka naselja pristno nemška, industrijske kraje ter predmestja pa poseljujejo potomci nekdanjih Slovanov kot mali obrtniki in delavski proletarijat. Le tam, kjer so kmetje trdovratno vztrajali pri svoji materni govornici in ukoreninjeni navadi, so se obdržali na svojem gruntu kot samostojni gospodarji.

Seve si moramo predočiti, da predstavlja navedeni slučaj severne Prusije proces dveh stoletij. Za nas pa je nazoren dovolj za spoznanje, kakšne so zadnje posledice ponemčevanja slovenskega ljudstva. **Kmetje, ki danes poseljujejo Zilo, Rož, kraje ob jezerih ali Dravi in v Podjuni, ne bodo nikdar nemški kmetje. Njihovi potomci se bodo nekoč pač znašli kje v celovškem Šentrupertu ali kod v beljaškem predmestnem okraju. Dober opazovalec zamore že danes slediti razvoju, kako postaja nekoč slovenska kmečka okolica Celovca — Žrelec, Vetrinj, Št. Tomaž, Št. Jakob ob cesti i dr. — navadno celovško predmestje, brezbarvno in v marsičem breznačajno. Bolj oddaljeno podeželje bodo poselili Nemci iz notranjosti države in ga poživili s svojimi pesmimi in običaji ter navadami. Na svojem gruntu bodo vztrajali samo slovenski kmetje s pristno kmečko miselnostjo, h kateri spada tudi zvestoba materni govornici in z njo povezana ljubezen do grunta in kmečkega dela.**

Izšla je nova državna postava, ki odreja posebitev pravno in gospodarsko izčrpanega podeželja. Posebni uradi bodo izbirali najboljše nemške kmečke fante in jim odkazovali nova posestva ter prvo gospodarsko pomoč. Postava je narekoval pristni narodno-socialistični duh. Sam Führer v svoji knjigi nadvse duhovito oriše usodo razna-

okolice so tam postavili svoj šotor. Bože mili, in koliko je nas po stolicah lačnih veseljakov, živčih izključno skoro od gostij! Pred očmi fine, nežno čuteče žene, so se odigravale ogabnosti — pod protekcijo soprogovo.

Vrhunec vsemu pa je položil Kazimir s tem, da se je v razdivjanem navalu gneva na sirov način lotil svoje žene, ki je pala pred njim na kolena — in jo onečaščno izgnal ven! Strašno je divjal — vsa vas je bila zbegana. Ženice so ubogo žensko iztrgale iz rok opitega divjaka. Nato je odšel v svet — se potikal nekaj let okrog in živel neredno življenje. Ampak vse se zruši.

O teh stvarih je razmišljala rodbina Jablonskega — vse tišje in tišje je bilo na verandi.

Hermanu niso gôdili rodbinski razgovori — tiho je vstal in se izgubil v vrtno temo. Visoke lipe in neobičajno veliki jeseni so ovili steze v gosto temo, dasi se je nebo že razblestelo v mesečnem svitu. Vrt je mejil ob staro pokopališče, zaraslo s prav takšnim drevjem, kakor je bil on sam. Tudi tam so se dvigale košate lipe, pod njimi se je gomilila s travo zarasla zemlja s starimi, pozabljenimi grobovi. V senci najkošatejših lip se je temnela lesena, precej velika cerkev z nizkim, z opeko kritim stolpčjem. Trhli plot je delil gosposki park od parka mrtvih.

Herman se je oprl ob ograjo. Od cerkve so se nosili sladki zvoki flavte. Čisto, ljubko so se vili skozi temo, šumeli z listi starih dreves in se gubili v šumu nemirnega potoka.

rodovancev, uvodno navedene izkušnje iz nekoč slovanske severne Prusije njegovo trditev v polni meri potrjujejo.

Vse to navajamo za to, da našim gospodarjem nazorno predočimo, **da je boj za pravico matrne besede in narodne svojstvenosti tudi boj za domači grunt in za obstoj domače družine.** Zato pa je narodni boj vreden tudi žrtev, velikih žrtev, ki jih bo doprinesel vsakdo, komur je gospodarska dobrobit in blaginja resnično pri srcu. o.

Domače novice

Manica:

V hribih.

„Bog daj, Liza, Bog daj! Presneto utruji in zasope človeka ta razdrapani in strma pot do vas! Hribovci ste reveži, prav zares, reveži ste!“

„Mati, nikar nas preveč ne milujte. Tu gori na hribih imamo najboljši zrak, prahu nobenega in še kaj drugega hudega tudi ne. Zdravi smo kakor ribe in po naših potih, najsi bodo še tako robate, skačemo kakor srne!“

„Tako govoriš zdaj, ko si mlada in močna. Ko pa prideš v moja leta, oj, tedaj boš pa milo gledala tja doli po dolini, toda — prepozno bo, dekle! Saj pravim, sreča te išče, odloči se! Danes sem zadnjič tu glede tiste zadeve, da veš! Škoda mojih nog!“

„Mati, če ste prišli zastran tistega, potem je res škoda. Če ga ne maram, potem je pač vsaka pot zaman!“

„Oj, ti prevzetnica, ali prav za prav neumnica si, pa še kakšna? Res je mož nekoliko v letih, je pa zato tembolj pameten. In bogat, bogat!... Denarja je prinesel iz Amerike, da lahko kupi vso vašo vas. Pa je ne mara, čemu neki! Saj je doli ob mestu sezidal hišico, ki je kakor škatlica, okrog nje pa vrt, lep kakor sam paradiz. Saj pravim, nebasa bo imela, katera ga vzame!“

„Ej, mati, če je tako bogat, pameten, dober in ne vem, kaj še vse, potem mu res ne bo težko izbrati si ženo tam doli kje v njegovem obližju, ne pa tu v naših čereh!“

„Ne samo ene, deset na en prst, samo če jih hoče! Toda on je videl tebe in na oko si mu bila všeč. Potem je pa še pozvedel, da si pridna in poštena, pa mu je bilo dovolj. Za denar mu seveda ni mar, sam ga ima na pretek. Naročil mi je, naj te vprašam. Samo besedo reci, in jutri te pride snubit!“

„Ni ga treba, mati!“

„A tako! Potem je pa že res, da ti je sosedov Martin, ta neroda, ki niti ni prave pameti, zmešal betico. Potem ti ni pomagal. Prav je, da trpiš in garaš vse življenje! Pa zbogom!“

*

Med tem pogovorom, ki sta ga imeli stara potovka iz doline in krepko, zdravo hribovsko dekle Liza, je pa tamkajšnja sosedica, priletna Rotarica, bodrila svojega sina:

„Martin, le pogum! In tako lesen nikar ne bodi! Sicer sem z Lizo že jaz vse potrebno govorila in bom še, toda vprašati jo moraš tudi ti sam, že zaradi lepšega, veš!“

Sin, velika in trščata neroda, zagode:

(Konec prihodnjič.)

„Kdo je neki ta romantični pastir?“ je pomislil Herman in bistro pogledal proti cerkvi. Tam je videl samo nejasne konture cerkvene strehe, sence in blesketanje starih kamnitih križev. Zavel je veter — zaigrala je divna godba v vrhih dreves. Vanjo se je mešalo žuborenje potoka in vrh teh mirnih zvokov je gospodovala močna, melanholična, trepetajoča pesem flavte.

„Herman!“ se je začul zvonki glas Elin.

Mladi mož je skočil čez potok in odhitel proti dvorcu. Med drevjem se je bleščala svetiljka na verandi. Na meji svetiljkine luči je stala Ela. Bala se je dalje pod senco starih dreves. Kmalu je začula Baurov korak.

„Kje pa blodite, gospod inženjer? Čaj vam bo mrzel.“

„Poslušal sem flavto. Ali pri vas mrlički piskajo?“

„Ah, to je gotovo le rektorjev sin. Služkinje so pravile, da se je te dni vrnil z Dunaja. Milo Holan mu je ime, nemara ga poznate, saj je tudi on bil v Požunu.“

„Ne poznam ga. Ampak lepo piska rektorjev sin. In vi ga poznate?“

„Iz otroških dob. Nekaj let že ni prišel domov. Komaj bi ga še poznala. Ali papa je hud na rektorja radi nekakšne zgodbe — sama ne vem, čemu — no, in potem se še sin, kadar je prišel, ni javil pri nas. Papa je rekel nekoč, da je to nevaren človek, tetka pa se huduje na vse rektorje, češ, da dajejo svoje sinove v šole.“

„Tetka se tudi nanje huduje, kot se mi zdi, a jaz nisem rektorjev sin.“ (Dalje sledi.)

Vesela ohcet. (Schiefling — Škofiče.) Nenavadno samozavestni in podjetni so postali Škofičani. Prepovedi in neprilike pri narodnem delu jih le budijo in vzpodbujajo. Nazorno je to dokazala vesela ženitnina predzadnjega ponedeljka. Pred oltarjem sv. Mihaela, farnega patrona, sta stala priljubljena člana Škofiške slovenske družine postavni ženin Joško Perdacher, pd. Žedermanov v Holbičah, in brhka nevesta Nežika Primožič, pd. Krokolinova v Logu, oba vneta člana slovenskih organizacij. Med poročno sv. mašo je pel dekliški pevski zbor, nakar so g. župnik blagoslovili novosklenjeno družinsko zvezo. Starešina oče Weiss iz Dobajne so po poroki vodili svate v Log h Krakolinu, kjer sta nevestin oče in mati pripravila razkošno ženitovanjsko pojedino. V gostoljubnem domu so se proti večeru zbrali še pevci, tamburaši in tečajnice prepovedanega slovenskega tečaja, v jedratem govoru se je predsednik „Edinosti“ novoporočencema zahvalil za njuno vzgledno narodno zvestobo, jima želel tihe družinske sreče ter ju zaprosil še za nadaljno sodelovanje. Vedro je pritrtil ženin v svojem in svoje mlade žene imenu. Še so sledile pozdravne deklamacije fantov in deklet, nakar se je pričelo pravcato tekmovanje pevcev, pevk in tamburašev za dobro voljo, poskočna muzika pa je vabila mlado in staro na ples. Silnim utisom nenavadne slovenske discipline in vedrine v Škofičah je dal besedo navzoči zastopnik osrednje slovenske organizacije ter pridružil iskrene čestitke slovenske narodne družine. Mize so se šibile pod dokazi pristne gostoljubnosti, veselo razpoloženje se je posebno ob sodelovanju razposajenih mamic Janšejeve in Mežnarjeve še stopnjevalo, v jutro drugega dne šele so se razhajali zadnji gostje. — Mladi slovenski družinici pri Žedermanu v Holbičah želimo še s tega mesta: Mnogo sreče in blagoslova!

Izpred Vrbskega jezera. Logaveška in škofiška občina ter Vrba so dobile nove občinske upravitelje. Na mesto dosedanega župana g. Gabaliera je bil v Škofičah imenovan na čelo občine gosp. Maresch, posestnik vile v Logu, rodom Dunajčan. — V Logi vesi je prevzel občinsko upravo najemnik hotela Charlottenhof g. Wimmer, rodom iz Salzburga. — Vrba dobi novega župana v osebi g. Czeitschnerja iz Beljaka. — Imenovani so tudi občinski odborniki. V Škofičah so bili Slovenci prej relativno najmočnejša politična skupina, v Logi vesi pa so imeli absolutno večino.

Unterloibl — Podljubelj. Gotovo je naša fara po obsegu ena najmanjših, a po številu prebivalstva smo vendar še precej močni. Če bomo pa vsako leto tako nazadovali, kot do sedaj, bomo prišli s časom tudi pri prebivalstvu čisto na rob. V preteklem letu so bili rojeni v naši fari samo 4 otroci, od teh en fant in tri deklice. Umrlo pa je 13 oseb. Poročenih je bilo 7 parov. — V nedeljo 7. t. m. je bil tukaj pokopan posestnik in mizarski mojster Jožef Weis, pd. Rulc, star 64 let. Izvršil je samoumor, vzrok je bila neozdravljiva bolezen.

Ferlach — Borovlje. Dne 2. januarja t. l. se je poslovil od nas ter odpotoval zopet v Ameriko g. Šimen Čemer s svojo mlado soprogo. Naš Šimen je zapustil Borovlje pred nekako 30 leti, odpotoval tedaj v Ameriko, da si poišče novo eksistenco, ker vsled narodne zavednosti Čemrove družine ni imel posebnih izgledov za bodočnost. Postal je v novi domovini imeniten „stric“, ima svojo gostilno, restavracijo in poleg tega je tudi še delničar pivovarne. Večkrat se je že vrnil na par tednov v svoj rojstni kraj k svoji mami in sorodnikom, tako tudi lani. Pred dvema leti mu je umrla njegova soproga, ki je pokopana v Borovljah. Sedaj si je poiskal zopet družico v osebi Kristine Poličeve iz Borovelj. Dne 18. sept. je bila civilna in cerkvena poroka in sedaj jo je peljal seboj v drugo domovino. Novemu paru želimo prav mnogo sreče onkraj „luže“ in naj se kmalu vrneta prav bogata v rojstni kraj. — Slinavka, ki je razširjena skoraj po celi Evropi, v našem kraju nismo poznali. Zadnji teden se je pojavil pri živini nekemu tukajšnjemu gospodarju slučaj te kužne bolezni.

Slovenski napisi. Zadruga, gostilne, trgovine in obrtniška podjetja v našem delu dežele so nosile na svojih poslopih poleg nemškega tudi slovenski napis. Sedaj pa je dobila n. pr. slovenska posojilnica in hranilnica v Bistrici na Zili od beljaškega okrajnega glavarstva poziv, naj odstrani slovenski napis, „ker je na podlagi telefonskega odloka deželne vlade od 12. I. 1939 na poziv notranjega ministra napis v slovenskem jeziku prepovedan“. Posojilnični načelnik je dobil nalog, naj napis tekom 3 dni odstrani in o tem obvesti okrajno glavarstvo. — Proti odloku je S. P. Z. vložila priziv na deželno vlado in pravi v njem med drugim: „Slovenski napisi na poslopih niso nikaka svojevoljnost in še manj kljubovanje, marveč izza desetletij priznana kulturna pravica slovenske narodne družine. Sprememba nazivov slovenskih posojilnic bi bila hkrati protipostavna, ker prizna-

va zadržni zakon samo registrirani naziv.“ — Rešitev priziva bomo ponatisnili.

Rinkolach — Rinkole. Naj podamo obračun ljudskega gibanja naše vasi. V februarju so nam umrli Bidrihov oče Šimen Perč, stari nad 80 let. Poročili so se Črezelnikov Štefan Pušnik, ki je odšel v Malo ves pri Šebnu, Lipnikov Janez Vauti, ki je pripeljal mlado gospodinjstvo svoje domačije iz tinjske fare, mladi Črezelnik pa je dobil svojo nevesto v Lovankah. Šrančeva Lenka je odšla v pliberško faro za svojim Korejem. Naj bi v mladih družinah bivala blagoslov in sreča! — V gospodarskem oziru se kar fejest postavimo. Skupno smo si nabavili tri sejalne stroje, trije gospodarji so uredili bencinske motorje, občina je poskrbela denarja za popravo potov, pri čemer gre posebna zahvala kmečkemu vodji Šimnu Kumerju. — Predzadnje nedeljo smo imeli tako zvan „Dorfabend“, na katerem smo slišali marsikaj o krompirju, saditvi, zbiranju in ohranitvi, vmes pa je bilo nekaj petja. Zabavni del je vsled prostora odpadel.

Večni mu mir! (Feistritz a. d. Gail — Bistrica na Zili.) V nedeljo 15. t. m. se je vil od Vutrnovega doma na Bistrici k cerkvi sv. Martina na hribčku dolg sprevod: Vutrnov oče Urban Zwitter so v črni krsti nastopali svojo zadnjo pot. Spremljala jih je dolga vrsta domačih in sosednih gospodarjev, v častni četi je korakala bistriška požarna bramba, za krsto pa žalujoči svojci in sorodniki ter več sto žena. Globoko so odjeknile besede č. g. župnika Kuchlinga pred oltarjem: „Vzoren katoliški mož so bili rajni oče, zvesto so vršili verske dolžnosti in prihajali redno tudi h nedeljskemu popoldanskemu blagoslovu. Zato je prav in hvalevredno, da stopijo tudi v večnost ob nedeljskem blagoslovu.“ In še je dejal njihov dušni pastir, da jih spremljajo v večnost številna dobra dela, izkazana sirotam, ubožcem in sosedom. S pretresljivo molitvijo, naj vzame zemlja, kar je njenega, in Bog, kar je njegovega, se je žalna verska slovesnost končala. — Z rajnim očetom ni izgubila samo Vutrnova hiša skrbnega očeta in gospodarja, marveč tudi bistriška vas dobrega sosedu, slovenska narodna družina pa zvestega rojaka. Naj dobremu očetu sveti večna luč, žalujočim ostalim izrekamo iskreno sožalje!

Globasnitz — Globasnica. Dne 19. t. m. so člani tukajšnje SA-čete nosili na zadnji poti krajevne vodje nar. soc. stranke posestnika Franca Reinwalda. Ker je rajni na smrtni postelji odklonil tolažilo Cerkve za umirajoče, ga domači duhovnik ni smel spremljati ob njegovem pogrebu. Nemški pevci iz Dobrle vesi so ranjkemu zapeli na domu, godba iz Celovca pa je igrala med potom in na grobu. Nagovorov je bilo več, govorniki so rajnega slikali kot vnetega narodnega socialista. Ob koncu je zbrana množica — navzočih je bilo nad 1500 članov raznih nar. soc. odsekov in skupin — zapela himni „Deutschland über Alles“ in „Die Fahne hoch“.

Večni ji pokoj! (Maribor.) Umrla je gospa Šeli Pirc, soproga brivskega mojstra. Trikrat jo je bila zadela kap, tretjič je podlegla. Dosegla je starost 66 let. Rajna je bila rodom s Strmca pri Beljaku in je vsikdar rada mislila na svojo domovino. Žalujoči družini iskreno sožalje!

Koroški drobiž. Medicinski študij je bil skrajšan za eno leto. — Na Dunaju so zdravniško preiskali 7728 dijakov in dognali, da tehta večina pod normalno težo. — Ponovno opozarjamo, da se vloge na oblasti z novim letom ne kolkujejo več. Plačani kolki se ne vrnejo. — Šolarji iz Št. Primoža in Škocijana so bili obdarovani po nemškem Turnerbundu z obleko, igračkami in sladkarijami. — Na nabor sta klicana letnika 1913 in 1919. — Z aprilom bo tudi pri nas uveden uradni izkaz za vse, ki so ali hočejo postati dobri jezdec. — V Celovcu so prijeli 24letnega vlomilca Adolfa Kanalca, ki ima vrsto zločinov na vesti. — Kdor ima avstrijske vrednostne papirje (Trefferanleihe, Arbeitsanleihe, Wohnbauanleihe i. dr.), naj jih vsaj do konca tega meseca odda kakoli posojilnici ali banki. S koncem tega meseca postanejo ti papirji brez vsake veljave. — Nac.-soc. učiteljska zveza bo gradila na južni meji Vzhodne marke pet obmejnih šol, med njimi dvorazredno šolo v Srednjem kotu v Selah. Poleg poslopja bo posebno igrišče in tekališče. Z delom začnejo v vidredi.

Naša prosveta

Zakopani zakladi.

Nenavadna je prirodna inteligenca našega ljudstva. Fantè, ki razven društvenega odra svoje fare še ni videl nobenega kosa žive dramatike, se vsede in napiše igro s prizori in dejanjem, da bi pri mnogih mestih zastrmel nad drznim početjem sam slavnih Šekspir. Drugemu se vsipajo čustva in misli, da napolni z bolj in manj dobrimi verzi

cele tri knjige. Nedavno mi predložijo delce slikarja-diletanta, iz katerega vpije vsa živa, barvana narava njegovega okolja. V Celovcu živi starček-slikar, čigar barvni kompoziciji bi se čudila slovenska umetnika Kralj in Gaspari. Cela vrsta jih je med nami, ki se igrajo z melodijami, duri in moli, da bi očarali profesorja akademske glasbe. So drugi z nastopom, da bi se jim divili visoki diplomati, so govorniki, tekmujoči s slavnim Ciceronom, pripovedniku, kosajoči se z Žilvernem, družabniki in šaljivci, da bi spravil v zadrego slavne pariške konferansjeje, igralci in igralke, da bi jim ploskala še gospod Levar in gospa Nablocka, slavna člana ljubljanskega teatra.

Smo kakor začaran narod. Vse bi lahko imeli: znanstvenike, pisatelje, pesnike, slikarje, kompoziste, operne pevce in dramske igralce, govornike, družabnike in šaljivce. Pa nimamo ničesar! Na nedavni razstavi slovenske knjige v Ljubljani so nekam s pomilovanjem zrlji na tri bore slovenske knjige s Koroškega — in več tudi res ni vidnega. Nenavadna je prirodna inteligenca našega malega naroda, talenti pa ostanejo zakopani.

Najprej je temu kriva naša šola. S svojo jezikovno in umsko drezuro ubija v našem človeku ustvarjajočega duha in niti najmanj ne ljubi mlade slovenske genialnosti. Ozračje je pri nas, da smeš misliti res samo na slovenske delavce, kmete in duhovnike. Vcepljeno je rodu, da sme samo garati in sicer preprosto, zelo preprosto garati. Ne verujemo še, da je bil celo slavni jugoslovanski kipar Meštrovič nekoč nezaten pastirček, da se je veliki slovenski pisatelj Ivan Cankar rodil v skromni učiteljski družini in da je naš pesnik Oton Župančič bil doma v preprosti podeželski gostilni, pisatelj Finžgar pa je nekoč pasel krave. Saj je morda komaj desetina slovenskih kulturnih delavcev iz mestnega ozračja, kjer je nebroj knjig, knjižic, muzejev in odrov, zaprašenih in nezaprašenih. Seve, v boljše šole so sodobni veliki Slovenci pohajali in doma se niso znašli povsem na kulturni ledini.

Mi sami smo precej neokretni. Sodobna slovenska kultura je tudi za nas visoka šola slovenskega duha. Bogato slovensko literaturo imamo, Slovence znanstvenike, pesnike in pisatelje, slikarje in kiparje, pevce in igralce. Kaj, če bi Ljubljano, naše kulturno osrčje, primaknili vendar nekoliko bližje k nam? Saj smo v času tiska, radia, železnice in pošte.

Tudi naš narod bo moral nekoč dajati odgovor na vprašanje, kam je zapravil svoje talente, svojo prirodno inteligenco, svojega ustvarjajočega duha!

r.

Naše prireditve. V nedeljo 29. t. m. je ob pol 9. uri dop. v društveni sobi v župnišču občni zbor prosvetnega društva v Škocijanu. Govori predsednik prosv. zveze. — Isto nedeljo zvečer ob pol 8. uri nastopijo Zahomčani pri Prangarju v Zmotičah z igro „Madona v gozdu“. Vmes pojejo Brnčani. — V nedeljo 5. februarja ob pol 3. uri je pri Čemernjaku na Pečnici zborovanje Slov. prosv. zveze. Na sporedu deklamacije, petje Ledinčanov in Brnčanov ter govora dveh zvezinih zastopnikov. — Isto nedeljo priredi škofiška „Edinost“ v svoji dvorani pustno prireditev s petjem, tamburanjem in več veselimi prizori. Začetek ob pol 3. uri.

Gospodarski vestnik

Dezertjerji kmečke zemlje.

Izza let minule svetovne vojne je znana beseda „dezertjer“, ki pomeni vojaškega beguna, kateri je odložil vojaško obleko ter se z begom izognil vojaški dolžnosti. Tudi navadno življenje pozna dezertjerje, ki bežijo pred narodom, družino ali deiom. Naše sicer visoko organizirano življenje ne pozna kazni za narodne, družinske in delovne begune, kakor jih pozna zakon o vojaški dolžnosti državljanov. A česar ne dosežejo državni paragrafi, o tem sodijo naravni in božji paragrafi.

Še nedavno je bilo na kmetih tako, da je kmečko delo veljalo kot nečastno in manjvredno, delavci na zemlji pa so stali v zadnjih vrstah človeške družbe. Posledica so bile številne dezertacije. Kmečki sinovi in hčerke brez lastnega grunta so si iskali posla in poklica v mestih in predmestjih, kmetje pa vprek zavidali ljudi, ki so dobili za svoje delo dobro plačo ali celo mogli živeti brez posebnega truda. V zadnjem desetletju šele prihaja kmetovanje do nove veljave in sicer ne samo v naši državi, marveč v Evropi vobče. Številne gospodarske izkušnje — inflacije, brezposelnost, konkurenca, negotovost — vračajo kmetu in kmečkemu delu njegovo že domala izgubljeno čast. Na gruntu ni nikdar denarja v obi-

lici in torej tudi ne strahu zanj, kmečkega dela ne bo nikdar zmanjkalo in njegovim delavcem se ni treba bati nikake brezposelnosti ali konkurence od nikoder; kmetovanje je postalo najvarnejše in najsolidnejše gospodarjenje. Pri nas je vodil v nove poglede še novi čas. Tisto nepodno politiziranje izza raznih volitev je odpadlo, kmetova odgovornost za veliko življenje se je danes izožila na kmetijo in vestno kmetovanje. Sodobni naš kmet vrši svoj poklic kot človek in gospodar, če daje svoje delo zemlji, svojo skrb družini, svojo ljubezen narodu in svojo zvestobo Cerkv in državi.

Pravi kmet danes lahko čuva dostojanstvo svojega stanu. Vojak na življenjski fronti je in na tej fronti brani svojo zemljo, družino, svoj narod, Cerkev in državo. Zemlja vpije po njegovem delu, družina kriči za njegovo skrbjo, narod ga prosi ljubezni, Cerkev in država želita njegovo zvestobo. Življenje se je poenostavilo in kmet, ki ga hoče mojitriti, mora biti samo plemenit značaj in vesten gospodar. Dezerterji kmečke zemlje in nepokvarjene kmečke miselnosti danes vprek zapadajo sramoti in nečasti. Naj se veliki svet po svoje suče okoli svoje osi, nalogam naše velike dobe bodo kos samo celi, pravi kmetje in nikakor dezerterji!

K.

Industrija kmetijskih strojev se v zadnjem času bavi z vprašanjem tako zvane normizacije in tipizacije strojev. To se pravi, da se hoče vsa strojna industrija izožiti na izdelovanje enotnih vrst kmetijskih strojev, kar bi stroje še pocenilo in omogočilo naknadno dokupovanje strojnih delov pri najbližjem trgovcu. Odslej torej ne bo vsaka tovarna izdelovala svoje stroje, marveč se bodo vse tovarne zedinile na glavne tipe ali vrste. Državi je namreč mnogo na tem, da pride čim več strojev kmetijstvu na pomoč.

Priprava krompirja za sajenje. Menda dva naša gospodarja sta lani poizkusila, kako bi pospešila cimljenje krompirja pred saditvijo. Rajhovski kmetje se poslužujejo nekakih odprtih zabojev in vigredne toplote, da pospešijo prve poganjke. Še zanimivejši postopajo v Rusiji. Zgodnji krompir v koših ali žaklijah pomočijo v vodo, v katero so na 100 litrov raztopili pol litra formalinove tekočine, nato se krompir dve uri suši in na deskah nalaga v višini 20 cm. Po dveh tednih vzamejo milimeter močno, gladko železno žico, nabodejo nanjo gomolje, očesca na eni strani, ter izpostavijo soncu na svetlem, zračnem prostoru. Čim višja je temperatura, tem prej se poganjki pojavijo in tem zgodnejša je lahko saditev. Za pozno sajenje rabijo nižjo temperaturo. — Kdor bi rad odporen in dober semenski krompir, naj poizkusi!

O plevah. Ne vemo, da so pleve kot krma okusnejše in manj lesene, kakor njihova slama. Ker jih radi napadajo razni bacili in se prašijo, jih moramo stalno čistiti in tudi pariti. Uporabljamo jih kot dodatno krmo v govejem in ovčjem hlevu skupno z močno krmo. Najboljše so ovsene pleve, a so neprimerne za konje. Goveja živina, svinje in koze se ne branijo pšeničnih, slabše so ržene in jih zato pokladamo samo goveji živini. Ječmene pleve mečemo navadno na gnojišče, ker se bojimo ostrih res. Ponekod pa jih dajejo goveji živini z obilno vodo vred ali pa jih pariyo za molznice in junice. — Še to: grahove in fižolove lupine so, če jih ne napada rja, dobra dodatna krma za vse živali. Koruzni storži so enakovredni ječmenovi slami in jih zdrobljene žrejo vse živali.

Zakaj se branimo gosi? Mnenja smo, da je požrešna gos drag luksuz za kmetijo, ker požrejo tri živali domala toliko na dan, kot en štirinožec. A dognano je, da žito nikakor ni najpripravnejša gosja piča, boljše so okopavine (krompir, repa, pesa). Hektar okopavin bi zadostoval za pitanje 460 gosi, dočim bi iz hektarja žita zamogli vzdrževati komaj tretjino. Seve ni treba pripravljati že kar gosjih farm, a že par desetih te drage perutnine vrže prav čeden zaslužek.

Več lucerne! Lucerne se branimo, ker nas slab pridelek le preveč razočara. Pa lucerna je zelo dragocena in čislana krmska rastlina in z nekotkim trudom njen pridelek lahko znatno povečamo. Ne samo težka, marveč tudi lahka zemlja je zanjo pripravna. Treba jo je le vestno pripraviti, apniti in gnojiti in še izbrati primerno seme, da dobro uspe.

Konjem pokladajmo namesto ovsu tudi drugo močno krmo, ki bo dosegla iste uspehe. Ponekod jim v jesen pokladajo peso ali sveže krompir, v zimi pa ensilazni krompir. Za najboljše konje tudi ječmen ni predrag. 3 kg koruze nadomeščajo 4 kg ovsu, vendar moramo konje na koruzo počasi privaditi. Nekateri posestniki pokladajo konjem poleg zmanjšane količine ovsu tudi krmilno moko in so z uspehom zadovoljni. Za dobre konje svetujemo strokovnjaki sledečo zmes: tretjino koruznega, tretjino ječmenovega zdroba, tretjino pšenične klaje.

Naduha pri konjih je često huda bolezen. Konj je priden in voljan, a primanjkuje mu sape. Težki sapi so krivi razširjeni pljučni vršički, zaslužena pljuča in tudi srčne napake. Navadna naduha je brez bolečin in vročine. Konje s to boleznijo zdravimo z brezpogojnim mirom ali pašo, za zdravila pa služijo strupi strilnin, arzenik in veratrin, katere dajemo samo na živinozdravniški recept. Težka naduha je neozdravljiva. Nakup težko nadušljivega konja se razveljavi, če je bila žival bolna že ob kupu ali če kupec vsaj v teku 8 tednov dokaže, da je bil konj bolan že ob prevzemu.

Z zmrzlo krmo (peso, krompirjem, repo) postopamo na sledeči način: Iz kupa vzamemo toliko, kolikor je rabimo za enodnevno pokladanje. V hlevu ali svinjski kuhinji jo pustimo, da se ogreje. Zrezano in pomešano med rezanico jo brez nevarnosti pokladamo živalim. Vedeti moramo, da začne odtajana krma kmalu gniti, zato jo puščamo zmrznjeno na kupu do uporabe.

Dvakratna ali trikratna molža? V zimskih mesecih smo s krmljenjem štedljivejši kot poleti. Krmimo navadno zjutraj in zvečer. Živina rabi v zimi miru za prežvekovanje in prebavo. Zato je dvakratna molža na mestu, razven pri privesnicah, ker jim moramo vime pogosto obdelavati, da se bolj razvija in je krava bolj mlečna. Teletnih krav vobče ne puščamo predolgo neizmolženih. Z daljšim dnevom preidemo k obilnejšemu krmljenju in h trikratni dnevni molži.

Nekaj o žolici (Sulze) Ob kolini smo navadno v zadregi, kam z drobovjem, nogami, glavo, repom in drugimi odpadki. Še cel teden po kolini prihajajo na mizo in dostikrat se jih dodobrega naveličamo. Zakaj ne poizkusimo z žolico? Vse odvišno temeljito osnažimo ter s korenjem in začimbo prekuhamo v solni vodi, razrežemo v drobne koščke, denemo v ponev ter polijemo z juho. Juha se strdi, s čebulo, soljo, poprom in jesihom pripravljena žolica je nato sijajna jed. V pločevinatih dozah jo hranimo neokisano, prekuhamo do poletja in jo z jesihom ter čebulo dajemo na mizo. Ko smo doze napolnili in zaprli, jih kuhamo približno eno uro, da ostane njihova vsebina odporna za šest in še več mesecev.

Zanimivosti

O naši sosedi luni.

Prosto po knjigi „Čuda narave“ iz letošnjega književnega daru družbe sv. Mohorja.

Pravijo učenjaki, da sta bila luna in zemlja pred milijoni let ena snov, ki se je hitro sukala okrog svoje osi. Sončna privlačna sila je trgala od ognjenotekoče krogle kos za kosom in odtrgane kose združila v luno, medtem ko se je glavni del ohladil in strdil v zemljo. Nek zvezdoslovec celo trdi, da je bila luna vzeta iz velike globeli Tihega oceana. Krožeča luna se je vedno bolj oddaljevala od zemlje in se vedno bolj počasi sukala okoli svoje osi, dokler njeno vrtenje ni popolnoma prenehalo. Zdaj nam kaže vedno isto polovico in še noben človek ni videl lune na drugi plati.

Na luni ni ne zraka in ne vode, ker ima pre-

majhno privlačno silo in sta ji voda in zrak sčasoma odletela. 50 lun bi šlo v našo zemljo, če bi bila votla. Zato bi naš kg tehtal na luni le šestinko zemске teže. Površina lune je posuta z velikimi in majhnimi okroglimi vdolbinami, ki jih obrobja v kolobarjih razvrščeno gorovje. Podobna je okameneli kipeči marmeladi, na kateri se je razpočilo tisoč in tisoč parnih mehurčkov.

Če bi lune ne obsevalo sonce, bi je ne videli, ker nima lastne luči. V tem je podobna naši zemlji. Kadar pride luna v zemeljsko senco, je lunin mrk, kadar pa nam luna zakriva sonce, je sončni mrk. Čim dalje proč se luna suče od sonca, tem več je vidimo; ko se bliža soncu, pojema, dokler popolnoma ne otemni in se zgubi v svetlem dnevu. Lunin dan in lunina noč trajata po pol meseca, to je po 354 ur. Čuden je lunin dan: zraka ni in zato ni modrega neba, s črnega neba sveti ostro začrtano sonce, tik sonca se blestijo ostale zvezde. Ni vetra, ne žuborenja voda, vse je v veličastnem molku. V lunini noči pa sveti z neba naša zemlja kakor štirikrat večja ploskev, kakor vidimo luno z zemlje. Strahoten mora biti na luni zemeljski mrk, ko vlada sama neprodorna tema. V dolgem dnevu segreje sonce lunino površino do 100 in 200 stopinj Celzija. Zato in zaradi pomanjkanja zraka in vode ni življenja, vsaj ne takšnega, kakršnega poznamo na naši materi zemlji.

Najmlajši jeklenec „živi“ v Švici. To je jeklen velikan z višino 2.30 m. Tehta 205 kg. Na zunaj je na las podoben oblečenemu možu, le da mu je telo jekleno. V njegovi notranjosti pa se skriva nešteto žic, baterij, žarnic, koles in radijskih naprav. Kaj vse zna jeklenec, ki mu je ime „Sabor“? Če ga kaj vprašaš, odgovarja in pri tem giblje čeljust. Pokima z glavo in vrti oči, da je človeka strah. Z rokami prižiga vžigalice in v ustnicah vleče cigareto. Hodi gor in dol in maha pri hoji z rokami. In vendar je sam mrtva reč, ker sedi njegov oče v sosedni sobi in z brezžičnimi valovi govori in vrši različne gibe. Zgraditelj jeklenca trdi, da svojega moža lahko krmari na razdaljo 30 km. Sedaj bo s svojim „otrokom“, ki je resnično samo njegov, prerajal svet in si služil — denar.

Za kratek čas.

Neznaten razloček. Kadar je pomočnik bolan, pravijo, da je pijan. Če pa je mojster pijan, pa pravijo, da je bolan.

Neroden spomenik. „Počivaj v miru,“ je dala žena napisati možu na nagrobni kamen, „dokler ne pridem za teboj!“

Vdova. Sporni ženki je umrl mož. Bridko je žalovala za njim, na grob pa mu postavila kamen za napisom: Počivaj v miru, dokler se spet ne vidiva!

Urednik: Dkfm Vinko Zwitter, Klagenfurt, Achatzelgasse 7. Upravnik: Rado Wutej, Klagenfurt, Schüttgasse 9. Založnik: Politično in gospodarsko društvo za Slovence na Koroškem. Ljudska tiskarna Ant. Machát & Co., Wien, V., Margaretenplatz 7

Dr. Lj. St. KOSIER:

Grossdeutschland und Jugoslawien

politika, gospodarstvo, kultura, preteklost, sedanost, bodočnost. II. izdaja

V enem mesecu prodanih 4633 izvodov!

Sodba tiska: „Knjiga, ki se mora čitati...“

Knjiga prinaša najvažnejše s tega področja. Aktualna in pomembna knjiga, ki črpa iz nemških in jugoslovanskih virov. Posebno obširno je obdelan problem **nemštva v Jugoslaviji in jugoslovenstva v Veliki Nemčiji.**

Okusna tehnična izdelava, 355 strani velike oblike, v platno vezana z ilustr. ovojem ter kartonom. Prodajna cena za Veliko Nemčijo RM 14.— Jugoslovani naročajo knjigo pri: Ekonomska Biblioteka, Zagreb 6, poštni predal 5.

Odrezati

Bestellschein.

Hiedurch bestelle ich aus dem Mitteleuropäischen Verlag:

... Exemplare „Grossdeutschland und Jugoslawien“ von Dr. Lj. St. Kosier, Berlin-Beograd 1939, zum Subskriptionspreise von RM 14.— pro Exemplar, in Ganzleinenband, mit ill. Umschlag und Schutzkarton.

An die

Manzsche
Verlagsbuchhandlung
J. Klinkhard & Co.

Ort—Datum:

Name—Firma:

60

WIEN I.

Volle Adresse: